

M A G N A
P H A R M A C I A

POLITIKA
USKLAĐENOSTI
POSLOVANJA

Beograd, Maj 2024. godine

Poruka direktora društva Magna Pharmacia d.o.o. Beograd

Poštovani članu *Magna Pharmacia* tima,

Mi zavisimo od poverenja koje naši klijenti i naši poslovni partneri imaju u nas. Svi mi svakodnevno imamo obavezu da to poverenje zaradimo i opravdamo. Naša reputacija gradi se na osnovu našeg ponašanja, kako na radnom mestu, tako i kada predstavljamo društvo Magna Pharmacia prema trećim licima. Naš uspeh u budućnosti zasniva se na našim osnovnim vrednostima koje su: autentičnost, savršenstvo u svemu što radimo, učenje, briga za naše ljude, radimo kao jedan i pobeđujemo zajedno sa našim partnerima.

Naše vrednosti od nas traže da budemo otvoreni, pošteni, iskreni i da postupamo sa integritetom. Našu kompaniju odlikuje raznovrsnost i rad na stvaranju bezbedne, zabavne i pozitivne radne atmosfere. Sa kime god da poslujemo poštovaćemo naša obećanja i radićemo onako kao treba, a ne samo kako je lakše. Odlučno ćemo se boriti za pobedu na tržištu, ali u svakom trenutku radeći pošteno, ispravno i u skladu sa zakonom.

Komuniciranje ove Politike o usklađenosti sa propisima deo je naše odgovornosti kojom osiguravamo radnu sredinu i ljude koji su u potpunosti posvećeni poslovanju u skladu sa našim vrednostima. Naš cilj je da obezbedimo jasan i dostupan dokument koji će sadržati praktične savete vezane za naše pojedinačne obaveze i uputstvo kako možemo da potražimo dodatne informacije, kada nismo sigurni kako da reagujemo.

Međutim, ova Politika o usklađenosti sa propisima ne može da identifikuje svaku situaciju sa kojom možemo da se suočimo i ne može da predstavlja zamenu za zdrav razum i dobru procenu, već pruža opšte informacije o vrednostima i obavezama da budemo uvažavana i poštovana kompanija.

Naš cilj je poslovanje na vrhunskom nivou i rast, a mi u društvu Magna Pharmacia verujemo da to možemo postići kroz izuzetnost u načinu na koji poslujemo i tako što ćemo postupati u skladu sa najvišim standardima korporativne i društvene odgovornosti.

Zato vas pozivam da se upoznate sa ovim promenama i da ponovo potvrdite vaše zalaganje u održavanju kulture integriteta i odgovornosti društva Magna Pharmacia u svemu što radimo. Usaglašenost nije opcija. To je osnovna moralna i etička obaveza svih nas.

Hvala.

Novka Tomić, direktor

Sadržaj

1. Uvod	4
2. Organizacija usklađenosti poslovanja u Društvu.....	6
2.1. Lokalni odbor za usklađenost poslovanja.....	6
2.2. Menadžer za usklađenost poslovanja.....	7
3. Sprečavanje korupcije.....	7
3.1. Opšti princip „ <i>nulte tolerancije</i> “ prema korupciji	7
<i>Nije dozvoljeno davati ili primati mito.</i>	7
3.2. Interakcija sa zaposlenima u državnoj upravi, zdravstvenim radnicima i zdravstvenim organizacijama	8
3.3. Pokloni	10
3.4. Učešće u postupcima javnih nabavki	11
3.5. Donacije i sponzorstva	12
<i>Sponzorstvo naučnih i promotivnih skupova u svojstvu oglašivača medicinskog sredstva.</i>	12
3.6. Pravilno vođenje evidencija i transparentnost informacija	13
3.7. Provera poslovanja trećih lica.	14
4. Zaštita konkurencije	16
4.1. Osnov.....	16
4.2. Svrha propisa o zaštiti konkurencije	17
4.3. Tri „stuba“ propisa o zaštiti konkurencije	17
4.4. Relevantno tržište i tržišni udeli	17
<i>Šta je to relevantno tržište?</i>	17
<i>Kako se određuju tržišni udeli?</i>	18
4.5. Restriktivni sporazumi	18
<i>Šta je to restriktivni sporazum?</i>	18
<i>Vertikalni i horizontalni sporazumi</i>	19
<i>Vertikalni sporazumi: uslovi za izuzeće od zabrane</i>	19
<i>Horizontalni sporazumi: „minsko polje“ koje nalaže dodatan oprez</i>	20
4.6. Zloupotreba dominantnog položaja	23
<i>Šta je to dominantan položaj?</i>	23
<i>Koji su to osnovni oblici zloupotrebe dominantnog položaja?</i>	24
4.7. Nenajavljeni uviđaj („ <i>dawn raid</i> “).....	25
4.8. Rizici po Društvo usled povrede propisa o zaštiti konkurencije	27
5. Sukob interesa.....	27

6. Usklađenost sa trgovinskim sankcijama.....	28
7. Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma (AML).....	28
8. Zaštita podataka o ličnosti.....	29
9. Posledice kršenja odredaba.....	29
10. Obaveza prijavljivanja.....	30
10.1. Zaštita podnosioca prijave.....	31

1. Uvod

Magna Pharmacia nastoji da bude prepoznata na tržištu kao pouzdan poslovni partner. U tom smislu, dobra reputacija, kredibilitet i poslovna etika su suštinske komponente ostvarenja postavljenih poslovnih ciljeva, a sve je to rezultat dugogodišnje posvećenosti naših zaposlenih. Samo kroz pouzdano, proaktivno ponašanje i ponašanje sa poštovanjem, možemo da obezbedimo etičku i poštenu interakciju, kako sa našim poslovnim partnerima i saradnicima, tako i međusobno.

Cilj ove Politike usklađenosti poslovanja (u daljem tekstu: „**Politika**“) je da pruži smernice zaposlenima u društvu Magna Pharmacia doo Beograd (u daljem tekstu: „**Društvo**“), kao i zaposlenima u društvima povezanim sa Društvom u pogledu svih primenjivih propisa Republike Srbije (u daljem tekstu: „**RS**“), Evropske Unije, Velike Britanije, Sjedinjenih Američkih država, konvencija UN, korporativnih pravila Društva i kodeksa industrije i kodeksa dobavljača, čije kršenje bi moglo prouzrokovati znatne štetne posledice, kako po Društvo i njegova povezana lica, tako i po poslovanje i reputaciju Društva.

Ova Politika se primenjuje na sve zaposlene u Društvu (kao i u povezanim licima Društva), direktore, zastupnike, ugovarače, konsultante, posrednike, distributere, saradnike za promotivne aktivnosti po ugovoru, partnere iz zajedničkog ulaganja i na svakog drugog pojedinca ili pravno lice koje obavlja poslove za ili u ime Društva. Ta lica moraju biti detaljno upoznata sa ovom Politikom i moraju postupati u saglasnosti sa njenom sadržinom.

Naša osnovna politika je (i) zahtevanje najvišeg standarda poslovne etike i integriteta od naših zaposlenih, članova menadžmenta Društva i trećih lica, (ii) usklađenost sa svim primenjivim zakonima i odredbama zemalja u kojima poslujemo, usklađenost sa kodeksima Pharma industrije (MedTech Europe Code of Ethical Business Practice, EFPIA code i sl.) i (iii) nastavljanje sa obukom i drugim srodnim postupcima kako bi se osigurala svest i unapredila usklađenost sa standardima, koji su uspostavljeni ovom Politikom. Svi zaposleni, članovi menadžmenta i treća lica koja rade u ime Društva obavezni su da se svake godine detaljno upoznaju i potpišu saglasnost sa standardima ustanovljenim ovim Politikom.

Princip primene strožeg propisa se primenjuje u slučaju da su određene oblasti na različit način regulisane u ovoj politici, važećim zakonima, kodeksima industrije, kodeksima dobavljača.

Osnovni standardi koji su predviđeni ovom Politikom služe za ispunjavanje sledećih ciljeva:

- Naglašavanje posvećenosti Društva etici i usklađenosti sa zakonom,
- Uspostavljanje osnovnih standarda zakonskog i etičkog ponašanja,
- Povećanje pažnje zaposlenih u Društvu za zakonska i etička pitanja,

- Opisivanje situacija u kojima posebno treba da budemo pažljivi i da ukažemo gde i kako treba dobiti pomoć u bavljenju sa ovim i drugih zakonskim i etičkim pitanjima,
- Da nas informišu o procedurama za prijavljivanje poznatih i sumnjivih kršenja odredaba Politike ili zakona, i
- Sprečavanje i otkrivanje kršenja odredaba Politike i zakona.

Ovom Politikom su regulisana pravila i smernice koje pokrivaju sledeće oblasti:

1. Sprečavanje korupcije
2. Zaštita konkurencije
3. Sukob interesa
4. Zaštita podataka o ličnosti
5. Poštovanje trgovinskih sankcija
6. Sprečavanje pranja novca
7. Način prijave slučajeva neusklađenosti

Svi zaposleni u Društvu, kao i povezanim licima Društva, dužni su da se pridržavaju ove Politike. U najvećoj meri u kojoj je to primenljivo, poštovanje principa sadržanih u ovom dokumentu zahteva se i od klijenata i poslovnih partnera Društva.

Međutim, Politika ne može da obradi svaku okolnost ili situaciju sa kojom se možete suočiti. Zato, ukoliko se desi da niste sigurni da li je neka radnja ili odluka etička i prihvatljiva po standardima Društva, odnosno u skladu sa ovom Politikom, postavite sebi sledeća pitanja:

- Da li imam osećaj da je ovo ispravno?
- Da li moje delovanje odražava najviše standarde poštenja, integriteta i odgovornosti?
- Da li je moja odluka u skladu sa zakonom i pravilima kompanije?
- Da li bih se osećao/-la prijatno dok objašnjavam svoje postupke saradnicima, porodici, prijateljima ili javnosti?

Ako na bilo koje od ovih pitanja odgovorite sa „ne“, razmislite o planiranom postupku i odmah potražite savet Menadžera za usklađenost poslovanja ili pravni sektor Društva.

Takođe se može desiti da se, u slučaju poslovanja sa elementom inostranosti, susretnete sa situacijama, koje mogu izazvati određene etičke dileme. Ako prepoznate da se zakon, običaj ili praksa neke druge zemlje sukobljavaju sa ovom Politikom, ostalim aktima Društva i relevantnim nacionalnim zakonima, potražite savet od Menadžera za usklađenost poslovanja ili pravnog sektora Društva.

Društvo očekuje od svih zaposlenih:

- Potpuno poštovanje odredaba i principa Politike usklađenosti poslovanja i svih važećih zakona koji se odnose na poslovanje Društva;

- Da se uzdrže od izdavanja uputstava, koja promovišu zabranjeno ponašanje i da odbiju da se pridržavaju takvih uputstava;
- Ponašanje sa dužnim poštovanjem prema svim poslovnim partnerima Društva i ostalim stranama sa kojima Društvo održava poslovne odnose, odnosno etičko, zakonito i profesionalno ponašanje u ostvarivanju ciljeva Društva;
- Pohađanje obuka o usklađenosti poslovanja i prisustvovanje sastancima na temu usklađenosti poslovanja Društva;
- Periodično potpisivanje konfirmacija od strane zaposlenih na pozicijama u Društvu sa povećanim rizikom po pitanju usklađenost poslovanja;
- Obavezno prijavljivanje svih slučajeva, koji izazivaju sumnju u bilo kakvo (potencijalno) kršenje Politike usklađenosti poslovanja i važećih zakona.

2. Organizacija usklađenosti poslovanja u Društvu

Usklađenost poslovanja je jedan od najvažnijih elemenata korporativne kulture Društva i proizilazi iz naših osnovnih korporativnih vrednosti. Odgovorno i usklađeno poslovanje na svim poljima je ključno za uspeh naše kompanije.

U cilju obezbeđenja usklađenosti poslovanja Društva uspostavljena je Organizacija za usklađenost poslovanja, koja ima za cilj da izgradi, razvija i unapređuje sistem usklađenosti poslovanja.

Lokalni odbor za usklađenost poslovanja, čiji su članovi direktor društva, finansijski direktor i menadžer za usklađenost poslovanja zadužen je za: praćenje, inspekciju, donošenje odluka i eskalaciju lokalnih zahteva po pitanju usklađenosti i uspostavljanje limita vrednosti, kao i razmatranje i odlučivanje o strateškom usklađivanju i daljem razvoju Sistema usklađenosti poslovanja Društva.

Lokalni odbor za usklađenost na sastancima, koji bi po pravilu trebalo da se održavaju na kvartalnom nivou (u slučaju potrebe i češće), odlučuje o svim pitanjima usklađenosti poslovanja, koji su u njegovoj nadležnosti.

Menadžer za usklađenost poslovanja je zadužen za tekuće sprovođenje sistema za usklađenost poslovanja (CMS), dalji razvoj CMS, obuke zaposlenih, izveštavanje i upravljanje svim drugim pitanjima u vezi sa usklađenošću poslovanja Društva.

Menadžer za usklađenost poslovanja je zadužen za sazivanje redovnih sastanaka Lokalnog odbora za usklađenost poslovanja i za izradu i čuvanje zapisnika sa tih sastanaka.

3. Sprečavanje korupcije

Glavni ciljevi Društva su:

- Jačanje integriteta, odgovornosti i transparentnosti u radu.
- Stvaranje preduslova za sprečavanje korupcije na svim nivoima.
- Afirmacija principa „nulte tolerancije“ na korupciju.

Društvo je posvećeno borbi protiv svih oblika korupcije, bilo da se korupcija odnosi na nuđenje ili prihvatanje, direktno ili indirektno, novca ili bilo kakvih drugih koristi koji mogu da utiču na lice koje ih prima, u smislu podsticanja ili nagrađivanja tog lica za preduzimanje određene aktivnosti ili pak za njeno propuštanje.

Korupcija obuhvata „*aktivnu korupciju*“ (nuđenje ili davanje) i „*pasivnu korupciju*“ (prihvatanje), situaciju kada je javni organ uključen („*javna korupcija*“), ali i odnose između fizičkih lica („*privatna korupcija*“). Korupcija može imati za cilj vršenje dela koje predstavlja kršenje službenih dužnosti pojedinca („*direktna korupcija*“) ili vršenje dela koje je u skladu sa službenim dužnostima pojedinca („*indirektna korupcija*“), bilo kao korupcija pre preduzimanja službene radnje ili korupcija po preduzimanju službene radnje.

3.1. Opšti princip „nulte tolerancije“ prema korupciji

Ključni princip u poslovanju Društva je princip „nulte tolerancije“ prema svim oblicima korupcije. Stoga se ovog principa moraju pridržavati svi zaposleni Društva jer oni predstavljaju Društvo.

Društvo najstrože zabranjuje davanje ili primanje mita i bilo kakvo neregularno plaćanje bilo koje vrste državnim službenicima, zdravstvenim radnicima i/ili drugim partnerima Društva!

Zaposleni Društva se ni u kom slučaju ne sme upustiti u nuđenje ili primanje mita ili bilo koje druge nedolične ili nezakonite radnje. Čak i sam privid kršenja zakona protiv korupcije i davanja i nuđenja mita može da izazove značajnu štetu reputaciji Društva.

Nije dozvoljeno davati ili primati mito.

Mito ili korupcija je davanje ili nuđenje nekom licu bilo čega od vrednosti ili bilo kakve pogodnosti, direktno ili indirektno, sa ciljem navođenja tog lica ili bilo kog drugog lica da obavi ili ne obavi određenu aktivnost.

Korupcija takođe predstavlja zahtevanje ili primanje bilo čega od vrednosti ili bilo kakve pogodnosti, direktno ili indirektno, od bilo kog lica, s namerom da vi sami ili neko drugo lice, određenu aktivnost obavite na nepropisan način.

Mito može biti u materijalnom ili drugom obliku i može podrazumevati davanje ili primanje novca, pozajmica, priloga ili donacija, putovanja, ponuda za zaposlenje, naknada, robe, usluga ili bilo čega drugog što se može smatrati da poseduje određenu vrednost. Pokloni se u određenim okolnostima mogu tumačiti kao oblik podmićivanja. Mito takođe može imati i oblik „nagrade“ i može se isplatiti nakon nepropisnog obavljanja određene dužnosti ili obaveze.

Društvo je takođe u obavezi da se pridržava sličnih anti-korupcijskih Politika svojih inostranih poslovnih partnera sačinjenih u skladu sa propisima koji se na njih primenjuju, između ostalog, u skladu sa propisom Sjedinjenih Američkih Država - Foreign Corrupt Practices Act (FCPA) kao i propisom Velike Britanije - Bribery Act.

3.2. Interakcija sa zaposlenima u državnoj upravi, zdravstvenim radnicima i zdravstvenim organizacijama

Regulatorna tela u SAD i u mnogim drugim zemljama iz kojih dolaze inostrani partneri Društva tretiraju zdravstvene radnike kao državne službenike u smislu zakona o sprečavanju korupcije. Štaviše, državni službenik obuhvata bilo kog zdravstvenog radnika koji radi, radi u korist ili je na bilo koji drugi način povezan sa državnim zdravstvenom ustanovom, institucijom, univerzitetom ili bolnicom, kao i bilo koji zdravstveni radnik plaćen u celosti ili delom od strane javnog zdravstvenog sistema.

U smislu odredaba Politike usklađenosti poslovanja Društva zdravstveni radnici i zdravstvene organizacije imaju isti tretman kao državni službenici, te shodno tome za sve navedene kategorije važe ista pravila.

Stoga je važno da pre nego što odlučite da preduzmete bilo kakvu radnju imate na umu da vaš postupak koji nije u saglasnosti sa ovom Politikom i nacionalnim propisima, samim tim nije u skladu ni sa priručnicima poslovnih partnera, te pored štete koja bi u tom slučaju nastala za Društvo, može prouzrokovati i značajne posledice za poslovne partnere Društva shodno propisima države njihovog sedišta.

Primeri zabranjenog ponašanja:

- bilo kakvo plaćanje (ili davanje bilo kakve vrednosti) koje ima za cilj donošenje odluke da se odabere Društvo za snabdevanje proizvodima ili podsticanje zdravstvenih radnika da propisuju proizvode koje nudi Društvo;

- naknade, provizije ili ugovori o davanju dela profita zdravstvenim radnicima u cilju podsticanja korišćenja proizvoda koje nudi Društvo; ☒
- plaćanje naknada za konsultantske usluge koje nisu zahtevane ili izvršene, ili transakcije sa zdravstvenim radnicima po ceni većoj od pravične tržišne vrednosti; ☒
- distribucija uzoraka proizvoda zdravstvenim radnicima u zamenu za ostvarenje povlašćenog položaja; ☒
- plaćanja koja za cilj imaju uticaj na neki postupak ili odluku državnog službenika (kao što je dodeljivanje ugovora sa državnim institucijama, ili pružanje tajnih informacija o tenderu koji je raspisala državna ustanova); ☒
- plaćanja koja za cilj imaju da podstaknu državnog službenika da izvrši ili ne izvrši neki čin (kao što je dodeljivanje dozvole, ili drugih uslova za dobijanje registracije ili neobavljanje inspekcije); ☒
- plaćanja ili davanja bilo kakve vrednosti državnom službeniku koja za cilj imaju da podstaknu državnog službenika da iskoristi svoj uticaj u vladi ili državnoj ustanovi i utiče na neki postupak ili odluku vlade ili državne ustanove; ☒

Nijedan zaposleni ili partner Društva ne može izvršiti bilo kakvo plaćanje ili dati bilo kakvu vrednost, kao odgovor na zahtev ili pokušaj iznude od strane nekog trećeg lica. Zakoni protiv korupcije ne dozvoljavaju plaćanja pod pritiskom ili prinudom. Svaki pokušaj traženja, podmićivanja ili iznude mora odmah biti prijavljen nadležnima u okviru Društva.

Društvo je odredilo Limite vrednosti za gostoprimstvo, kojima su regulisani limiti vrednosti za putovanja, smeštaj i obroke za teritoriju Republike Srbije i inostranstvo i svi zaposleni i partneri Društva su dužni da se pridržavaju tih limita.

Interakcije sa državnim službenicima, zdravstvenim radnicima i zdravstvenim organizacijama, zbog svoje prirode predstavljaju interakcije sa povećanim rizikom po poslovanje Društva i uređene su važećim primenjivim zakonima na teritoriji i kodeksima industrije, koji se odnose na poslovanje Društva, kao što su: MedTech Europe Code of Ethical Business Practice, EFPIA Code i sl..

Iako je davanje i primanje mita uvek strogo zabranjeno, morate biti posebno oprezni prilikom interakcije sa državnim službenicima, zdravstvenim radnicima i predstavnicima zdravstvenih organizacija. Nemojte nuditi, obećavati, davati ili odobriti bilo šta vredno, finansijsku ili svaku drugu pogodnost (uključujući i članu porodice, rođaku ili licu koje je u bilo kakvoj vezi sa nekim državnim službenikom, zdravstvenim radnikom ili predstavnikom zdravstvene organizacije), kada su okolnosti takve da se

to može tumačiti kao uticaj na državnog službenika s ciljem dobijanja ili zadržavanja poslovnih pogodnosti ili prednosti u poslovanju.

3.3. Pokloni

Pokloni u poslovnom svetu simbolizuju znak pažnje, čiji je cilj izgradnja dobrih poslovnih odnosa i dobre volje sa klijentima i poslovnim partnerima Društva. Međutim, pokloni nisu prikladni ako stvaraju obavezu, ako vas stavljaju u situaciju u kojoj ostavljate utisak pristrasnosti ili koji se daju sa namerom da se utiče na nečiju poslovnu odluku. Ovo pravilo se odnosi i na vas i na članove vaše porodice.

Izbegavajte bilo koju vrstu gostoprimstva, koja može da deluje neprikladno i kao pokušaj uticaja na nečije ponašanje. Uvek razmislite o tome da li se poklon, obrok ili druga vrsta gostoprimstva, koju ste planirali da pružite ili primite može smatrati preteranim ili neprikladnim, da li može da vodi ka ili podrazumeva bilo kakvu obavezu ili se može protumačiti kao mito. U tom smislu, vodite računa da za poslovni sastanak izaberete prikladnu lokaciju, koja će biti odgovarajuća za razmenu informacija u vezi sa ciljem poslovnog sastanka i imajte u vidu važeće limite vrednosti za gostoprimstvo (putovanja, smeštaj, obroke).

S obzirom na svrhu eventualnih poklona i poslovnih sastanaka sa klijentima i poslovnim partnerima Društva, zabranjeni su svi pokloni njihovim članovima porodice u slučaju njihovog prisustva poslovnom sastanku sa klijentom ili poslovnim partnerom Društva.

Možete da prihvatate ili dajete prigodne poklone koji se obično koriste za reprezentaciju Društva (npr. kalendare, rokovnike, olovke). Mogu biti dozvoljeni pokloni manje vrednosti poslovnim partnerima Društva u skladu sa društvenim i poslovnim običajima uz poštovanje lokalnog zakonodavstva, kodeksa Pharma i dobavljača Društva.

Ni pod kojim okolnostima nije dozvoljeno pokloniti, niti primiti gotov novac ili bilo koji gotovinski ekvivalent (npr. čekovi, vaučeri...).

3.3.1. Pokloni državnim službenicima, zdravstvenim radnicima i zdravstvenim organizacijama

Pokloni državnim službenicima zdravstvenim radnicima i zdravstvenim organizacijama (npr. pokloni kao nagrada za vršenje njegovih dužnosti, ulaznice, pozivnice za događaje i sl.) **su po pravilu zabranjeni.**

Mogu biti dozvoljeni samo edukativni/promotivni pokloni manje vrednosti, (npr. kalendari, rokovnici, olovke...), pod uslovom da su dati u skladu sa društvenim i poslovnim običajima i da su dozvoljeni važećim lokalnim zakonima i kodeksima Pharma industrije i dobavljača Društva.

Davanje ili nuđenje gotovine ili gotovinskih ekvivalenata je u potpunosti zabranjeno.

Pružanje ili nuđenje bilo kakvih ličnih usluga je zabranjeno. U tom kontekstu, lične usluge su bilo koja vrsta usluge, koja nije povezana sa profesijom i koja primaocu može doneti neku ličnu korist.

Plaćanja u cilju ubrzanja traženog postupka („facilitaion payments“)

Plaćanja u cilju ubrzanja traženog postupka (eng. „*facilitaion payments*“) zaposlenima u državnoj upravi, odnosno plaćanja radi podsticaja službenika da ekspeditivno izvrši radnju ili postupak u korist lica koje vrši takvu uplatu, su apsolutno zabranjena.

Pravila kojih se zaposleni u Društvu moraju pridržavati u svakom slučaju:

- Nijedan račun ne sme ostati neproknjižen da bi se omogućila ili prikrija neregularna plaćanja ili podmićivanje;
- Svi troškovi, pokloni, edukativna sredstva, gostoprimstva, donacije, doprinosi, grantovi za edukaciju i sva ostala plaćanja, moraju biti verodostojno i precizno prijavljena i zabeležena;
- Svi knjigovodstveni podaci, izveštaji o troškovima, fakture, priznanice i drugi poslovni podaci moraju biti precizno i kompletno popunjeni, vođeni na odgovarajući način i verodostojno prijavljivani i beleženi;
- Neotkrivena ili nezabeležena novčana sredstva, računi, sredstva ili plaćanja ne smeju da postoje iz bilo kog razloga.

3.4. Učešće u postupcima javnih nabavki

Opšti cilj Društva kao ponuđača u postupcima javnih nabavki jeste jačanje prevencije uspostavljanjem mehanizama, koji će sprečiti i otkloniti okolnosti za nastanak korupcije, neetičkih i neprofesionalnih postupaka. Stoga postupanje zaposlenih Društva u slučaju kada Društvo učestvuje u postupcima javnih nabavki mora biti u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, te internih planova za sprečavanje korupcije naručilaca.

Nije dozvoljeno neposredno ili posredno davanje ili nuđenje poklona ili neke druge koristi članu komisije za javne nabavke, licu koje je učestvovalo u pripremi konkursne dokumentacije, licu koje je učestvovalo u planiranju javne nabavke ili nekom drugom licu koje može imati uticaj na dodelu ugovora o javnoj nabavci, a koji mogu uticati na nepristrasnost naručioca te favorizovanje Društva u postupku javne nabavke u kojoj Društvo učestvuje kao ponuđač.

Postojanje poslovnog odnosa između predstavnika naručioca ili sa njim povezanog lica i ponuđača predstavlja sukob interesa u smislu Zakona o javnim nabavkama, koji

može uticati na nepristrasnost naručioca prilikom odlučivanja u postupku javne nabavke, te u krajnjoj liniji i eventualne korupcije.

3.5. Donacije i sponzorstva

Donacije predstavljaju vid dobročinnog davanja humanitarnog karaktera, u cilju pružanja pomoći i podrške neprofitnim organizacijama, javnim preduzećima i ustanovama, udruženjima i drugim organizacijama koje ne ostvaruju dobit.

Sponzorstva čine ime društva vidljivim, što doprinosi izgradnji pozitivnog imidža društva po pitanju društvene odgovornosti.

U slučaju davanja donacije ili sponzorstva, sledeći minimalni standardi moraju biti zadovoljeni:

- donacije i sponzorstva moraju biti prethodno odobrene od strane nadležnog organa društva u skladu sa Smernicama o kriterijumima, uslovima i postupku odobrenja donacija i sponzorstava;
- donacije i sponzorstva moraju biti regulisane posebnim ugovorima zaključenim sa korisnicima donacije odnosno sponzorstva, kojima će precizno biti definisana prava i obaveze ugovornih strana;
- donacije ili sponzorstva mogu koristiti samo institucije, koje su osnovane u skladu sa zakonom i čije aktivnosti nisu u suprotnosti sa etičkim principima Društva; u slučaju donacija, institucije koji ih primaju ne smeju biti profitne;
- dobrotvorni priloz i sponzorstva ne mogu se davati političkim partijama i pokretima, niti njihovim pomoćnim organizacijama;
- korisnik donacije odnosno sponzorstva mora se formalno obavezati da poštuje važeće antikorupcijsko zakonodavstvo i principe sadržane u ovoj Politici;
- nije dozvoljeno vršiti plaćanje iznosa donacije odnosno sponzorstva u gotovini, već sredstva mogu biti isplaćena isključivo na tekući račun korisnika.

Sve donacije i sponzorstva se registruju u Registar, u kojem se nalaze svi relevantni podaci o realizovanim donacijama/sponzorstvima.

Sponzorstvo naučnih i promotivnih skupova u svojstvu oglašivača medicinskog sredstva.

Društvo, kao oglašivač nekog medicinskog sredstva, može da organizuje, sponzorise naučne i promotivne skupove (stručna predavanja, kongresi, seminari i dr.) na kojima učestvuje stručna javnost bez cilja da utiče na nepristrasno vršenje poslova stručne javnosti.

U tom smislu, stručni skupovi se mogu sponzorirati samo do nivoa pokrivanja neophodnih troškova za put, smeštaj, ishranu i troškova obaveznog učešća na stručnom skupu (kotizacija, stručne publikacije, troškovi prostora u kome se održava skup, kao i troškovi direktno povezani sa organizacijom stručnog skupa). Troškovi

učešća na stručnom skupu mogu biti sponzorisani najviše za dane trajanja stručnog skupa i još najviše za dva dana na ime dolaska i odlaska sa tog skupa.

Donacije u cilju podrške u obrazovanju, unapređenju stručnog znanja/stručnog usavršavanja (eng. „Educational grants“)

Definicija: Obezbeđivanje namenskih sredstava zdravstvenoj ustanovi/udruženju, isključivo kao podrška u obrazovanju, unapređenju stručnog znanja/stručnog usavršavanja zdravstvenih radnika, pacijenata i/ili javnosti o kliničkim, naučnim i/ili zdravstvenim temama relevantnim za terapijske oblasti za koje je Društvo zainteresovano i/ili uključeno.

- Zdravstvena ustanova kao poslodavac je dužna da u Planu stručnog usavršavanja (donetim u skladu sa odredbama Zakona o zdravstvenoj zaštiti) obezbedi zaposlenom zdravstvenom radniku odgovarajuću vrstu stručnog usavršavanja;
- Zahtev/Molba zdravstvene ustanove/udruženja upućen Društvu za pružanje podrške radi slanja zdravstvenih radnika na određeni stručni skup ili simpozijum ili konferenciju, treba da sadrži detalje o obrazovnom karakteru i agendu predmetnog događaja.
- Društvo ni na koji način ne sme da učestvuje u izboru zdravstvenih radnika, kojima će biti pružena podrška u obrazovanju, unapređenju stručnog znanja/stručnog usavršavanja, već je to u isključivoj nadležnosti zdravstvene ustanove, odnosno strukovnog udruženja.
- Ovaj vid podrške obavezno uključuje zaključenje odgovarajućeg ugovora, odnosno potpisivanje dokumenta/ izjave koju potpisuje i zastupnik poslodavca odnosno zdravstvenog radnika, gde će biti taksativno navedena sredstva neophodna za plaćanje razumnih i uobičajenih troškova radi odlaska, boravka i pohađanja odgovarajućeg stručnog skupa, kao i način uplate tih sredstava direktno na račun organizatora stručnog skupa.
- Strogo je zabranjeno da se zdravstvenom radniku stavi na raspolaganje gotov novac za pokriće napred navedenih troškova.
- U slučaju da je neka treća strana uključena u organizaciju događaja (npr. agencija), neophodno je da se treća strana pisanim putem obaveže na poštovanje odredaba ove politike, uključujući pravo Društva na reviziju svih preduzetih aktivnosti i troškova vezano za predmetni događaj.
- Primalac podrške je dužan da sve svoje troškove vezane za učešće na stručnom skupu, koji su obezbeđeni od strane društva, pr prati odgovarajućim fakturama i računima koje je dužan da prezentuje, kao dokaz da su sredstva za pružanje podrške obezbeđena od strane Društva namenski potrošena, isključivo radi obezbeđenja učešća odnosno zdravstvenog radnika na stručnom skupu.

3.6. Pravilno vođenje evidencija i transparentnost informacija

Pravilno vođenje evidencija je ključna komponenta naših poslovnih operacija. Evidencije obuhvataju sve elektronske, poslate, slikane ili papirne dokumente koji su

kreirani, primljeni i vođeni u poslovanju Društva. Efikasno upravljanje našim evidencijama nam omogućuje da zadovoljimo svoje poslovne prilike i osiguramo da nam naše evidencije budu na raspolaganju kada zatreba. To nam takođe pomaže da se pridržavamo svih važećih zakona i propisa i da sačuvamo relevantne dokumente u slučaju sudskih procesa, revizija ili istraga.

„Obaveza čuvanja podataka“ odnosi se posebno na evidenciju podataka o organizovanim stručnim skupovima, dokumentacije o licima čije je učešće podržano sa podacima o nameni tih sredstava i iznosu finansijskih sredstava datih za podršku, kao i o promotivnom materijalu sa mestom i datumom njegovog objavljivanja.

Društvu je izuzetno važno da se sve objavljene informacije u javnoj komunikaciji koju vrši Kompanija i u izveštajima i dokumentima koje Društvo podnosi ili šalje nadležnim državnim organima budu potpune poštene, precizne, pravovremene i razumljive. Svaki zaposleni, rukovodilac i direktor mora da preduzme sve raspoložive mere kako bi Društvu pomogao u ispunjavanju ovih obaveza u skladu sa svojom ulogom u Društvu. Posebno se od svakog zaposlenog, rukovodioca i direktora očekuje da pruži brze i precizne odgovore na sva pitanja koja mu upute Društvo ili njegovi ovlašćeni predstavnici (poput eksterne revizije i eksternih advokata) u vezi sa pripremom javnih izveštaja i objavljivanja informacija o Društvu.

3.7. Provera poslovanja trećih lica

Provera poslovanja i praćenje određenih odnosa trećih lica, koja su partneri Društva, ima ključnu ulogu u programu borbe protiv korupcije Društva i važni su u smanjenju rizika od pojave mita i korupcije. Neodobrena plaćanja ili ponašanje od strane trećih lica, poslovnih partnera, su u fokusu antikorupcijskih akcija, koje sprovode regulatorna tela. Društvo može biti zakonski odgovorno za postupke svojih partnera kada oni obavljaju posao u ime ili zajedno sa Društvom. Zaposlenima je strogo zabranjeno da indirektno obavljaju radnje čije je direktno sprovođenje zabranjeno ovom Politikom.

Provera poslovanja podrazumeva analizu koju treba uraditi pre sklapanja nekog ugovora ili transakcije sa partnerom Društva i periodično tokom trajanja saradnje sa partnerom, i uključuje napore da se odredi i potkrepi dokazima integritet i reputacija partnera. Ukupan cilj sprovođenja provere poslovanja je razumevanje i procena početnog rizika ili rizika koji može nastati usled poslovanja sa određenim partnerom. Detaljna provera radi sprečavanja korupcije treba da se sprovede prilikom akvizicije nekog posla ili kompanije, ili prilikom sklapanja ugovora o zajedničkom ulaganju, ili zajedničkim marketinškim ili promotivnim aktivnostima.

Društvo propisuje i neguje etičko i fer poslovanje sa poslovnim partnerima, odnos prema konkurenciji, te našim zaposlenima.

Stoga i poslovni partneri Društva moraju da se pridržavaju dela ove Politike koja se odnosi na načela i principe *'Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima'* Ujedinjenih nacija u skladu sa važećim zakonima i etičkom praksom. Ovo se posebno odnosi na:

Dečiji rad

Minimalni uzrast za prijem na zaposlenje ili rad ne sme biti manji od uzrasta po završetku obaveznog školovanja, u svakom slučaju ne sme biti manji od petnaest godina starosti. U tom smislu, Poslovni partner Društva ne sme da zapošljava decu ispod petnaest godina starosti. Ukoliko domaći zakoni ili propisi dozvoljavaju deci uzrasta između trinaest i petnaest godina da obavljaju lakše poslove, ni oni nisu dozvoljeni ukoliko takva vrsta rada/poslova na bilo koji način sprečava dete da završi svoje obavezno školovanje ili obuku, ili ukoliko je data vrsta posla štetna za zdravlje dece ili njihov razvoj. Minimalni uzrast/godine starosti za prijem na posao ili rad bilo koje vrste, a koje po svojoj prirodi ili okolnostima u kojima se obavljaju imaju verovatnoću da ugroze zdravlje, bezbednost ili moralni razvoj mladih, ne sme biti manji od osamnaest godina starosti. (ILO – *Konvencija o minimalnim godinama starosti za zasnivanje radnog odnosa*, 1973 (Br. 138)).

Prisilni rad

Poslovni partner, kao i lica koja su povezana sa njim i partneri ne smeju da koriste prisilni rad ili obavezni rad.

Naknade i radno vreme

Poslovni partner Društva je obavezan da se pridržava odgovarajućih domaćih zakona i propisa u pogledu radnog vremena, plata i pripadajućih doprinosa.

Diskriminacija

Poslovni partner Društva ne sme da vrši diskriminaciju u odnosu na bilo koje lice na osnovu rase, veroispovesti, političkih opredeljenja, invaliditeta, starosne dobi, seksualne orijentacije ili pola.

Sloboda udruživanja i pravo na kolektivni ugovor

Zaposleni imaju slobodu da upražnjavaju svoja zakonska prava u smislu udruživanja, formiranja ili rada za organizacije koje predstavljaju njihove interese kao zaposlenih. Poslovni partner Društva ne sme da preti, kažnjava ili ograničava radnike – ili da se meša u njihove aktivnosti ni na koji drugi način – zbog zakonskog i mirnog upražnjavanja njihovih prava. Poslovni partner Društva mora da poštuje prava zaposlenih na kolektivni ugovor.

Bezbednost i zdravlje na radu

Društvo je obezbedilo da svi zaposleni u Društvu rade u zdravom i bezbednom okruženju. Stoga očekujemo da Poslovni partner Društva da sve od sebe kako bi sproveo visoke standarde u pogledu zdravlja i bezbednosti na radu. Poslovni partner Društva je obavezan da se pridržava svih važećih propisa vezanih za zdravlje i bezbednost na radu u oblastima u kojima posluje, kao i da obezbedi takvo radno okruženje koje je bezbedno i dovoljno prirodno za dobro zdravlje, a sve u cilju očuvanja dobrobiti zaposlenih i sprečavanje nezgoda, povreda i bolesti koje su povezane sa datom vrstom posla.

Zaštita životne sredine

Društvo je posvećeno zaštiti životne sredine i angažovano na smanjivanju direktnog i indirektnog štetnog uticaja na životnu sredinu. Od Poslovnog partnera Društva se očekuje da se pridržava naše strategije očuvanja životne sredine, te stoga mora da bude dobro obavešten o našim zahtevima u vezi sa time, kao i da se istih pridržava, a sve u skladu i sa domaćim zakonima, propisima i industrijskim standardima. To uključuje i svest o uticaju na životnu sredinu i praćenje tih uticaja, pri čemu se konstantno radi na minimiziranju efekata koje sopstvene poslovne aktivnosti imaju na životnu sredinu.

Zaposleni u Društvu koji angažuju treća lica kao partnere Društva koji obavljaju posao u ime Društva, treba da se uvere da je treće lice:

- potpuno kvalifikovano da pruži zahtevane usluge i da nije sprečeno neprihvatljivim ciljevima;
- da je predmet odgovarajuće detaljne provere poslovanja;
- da se prate aktivnosti trećeg lica i troškovi koji se nadoknađuju, da bi se obezbedila usaglašenost sa merodavnim zakonima protiv korupcije i propisima Društva; na primer, postojanje odgovarajuće dokumentacije i da li je izvršena provera pre plaćanja naknada i troškova, praćenje situacija koje zahtevaju posebnu pažnju i ispitivanje neuobičajenih ili prekomernih troškova;
- da je upoznato sa zahtevima Društva koji se odnose na ovu Politiku pre izvršenja transakcije;
- da se slaže sa antikorupcijskom i poslovno etičkom terminologijom iz ugovora ili dogovora o uslugama;
- da je saglasno da se ugovor može raskinuti usled nepoštovanja procedura Društva ili važećih zakona, pravila ili propisa;
- da je saglasno sa uslovima plaćanja i zahtevima za dokumentacijom u skladu sa ovom Politikom.

4. Zaštita konkurencije

4.1. Osnov

Pravom konkurencije EU i Zakonom o zaštiti konkurencije Republike Srbije, uspostavljena su pravila i postavljeni su standardi vezano za primenu propisa o zaštiti konkurencije, koji su obavezni za sve zaposlene u Društvu.

4.2. Svrha propisa o zaštiti konkurencije

Svrha propisa o konkurenciji je zaštita konkurencije na tržištu, u cilju ekonomskog napretka i dobrobiti društva, a naročito koristi potrošača. Shodno ovome, cilj propisa o konkurenciji nije zaštita samih konkurenata na tržištu, već procesa konkurencije, sa krajnjim ciljem da se zaštite pretpostavljeni interesi potrošača.

Iako je svrha propisa o konkurenciji ultimativno vezana za interes potrošača, propise kojima se štiti konkurencija treba razlikovati od propisa o zaštiti potrošača, kojima se, na primer, potrošačima obezbeđuje zaštita u pogledu saobraznosti proizvoda koje kupuju. Propisi o zaštiti potrošača nisu predmet razmatranja u ovoj Politici.

4.3. Tri „stuba“ propisa o zaštiti konkurencije

Tradicionalno, propisi o zaštiti konkurencije imaju tri osnovna elementa ili „stuba“:

1. restriktivni sporazumi;
2. zloupotreba dominantnog položaja;
3. ocena koncentracija (spajanja) privrednih subjekata.

U daljem tekstu ove Politike biće detaljnije obrađena pitanja iz oblasti restriktivnih sporazuma i zloupotrebe dominantnog položaja. U pogledu ocene koncentracija, za svrhe ove Politike dovoljno je napomenuti da, u zavisnosti od prihoda učesnika, pojedine transakcije u vezi sa preuzimanjem kontrole nad kompanijama ili njihovim delom moraju biti prijavljene Komisiji i mogu se sprovesti tek nakon što ih nadležna Komisija za zaštitu konkurencije odobri.

4.4. Relevantno tržište i tržišni udeli

Šta je to relevantno tržište?

Jedan od ključnih pojmova u pravu konkurencije je „relevantno“, odnosno merodavno, tržište. To je tržište u odnosu na koje se ocenjuju efekti koje ponašanje privrednog subjekta (tj. „učesnika na tržištu“) može imati na tržište.

Relevantno tržište ima dva elementa:

1. relevantno tržište proizvoda i
2. relevantno geografsko tržište.

Relevantno tržište proizvoda vezano je za grupu proizvoda koje privredni subjekt proizvodi, odnosno prodaje, a koja nije međusobna zamenljiva sa drugim proizvodima.

Iz ugla medicinskih sredstava, relevantno tržište proizvoda je po pravilu grupa medicinskih sredstava sa istom namenom.

Relevantno geografsko tržište je teritorija koja se uzima kao merodavna prilikom analize iz ugla prava konkurencije. Za oblast veleprodaje, relevantno geografsko tržište je po pravilu teritorija cele države. Stoga, iz oblasti poslovanja društva, relevantno tržište će po pravilu biti prodaja određene vrste medicinskih sredstava na teritoriji države u kojoj obavlja delatnost.

Pravilno određenje relevantnog tržišta višestruko je značajno, a pre svega za određenje tržišnih udela učesnika na tržišta. Ovi udeli su pak relevantni kod analize efekata restriktivnih sporazuma i utvrđivanja postojanja dominantnog položaja, o čemu će više reći biti u daljem tekstu ove Politike.

Kako se određuju tržišni udeli?

Nakon što se odredi relevantno tržište, naredni korak u analizi je po pravilu procena tržišnih udela na relevantnom tržištu. Tržišni udeli su pokazatelji snage koju na tržištu imaju Društva, odnosno njegovi konkurenti.

U vezi sa procenom tržišnih udela, nekoliko osnovnih napomena:

- Prilikom utvrđivanja tržišnog udela koje na tržištu ima Društvo, sabiraju se udeli koje ima samo Društvo kao i sva njegova povezana društva.
- Ukoliko je za isti relevantni proizvod Društvo distributer za više proizvođača, tržišni udeo Društva dobija se sabiranjem udela koji se odnosi na prodaju robe svih tih proizvođača.
- Po pravilu se tržišni udeli određuju na osnovu vrednosti prodaje (a ne na osnovu prodatih količina).

Kao izvori za procenu tržišnih udela po pravilu se koriste izveštaji nezavisnih kompanija koje se takvim procenama bave kao svojom delatnošću (na primer, IQVIA). U nedostatku takvih izveštaja, potrebno je konsultovati druge izvore, kao što su zvanične publikacije o prodaji lekova i medicinskih sredstava ili interne procene Društva.

4.5. Restriktivni sporazumi

Šta je to restriktivni sporazum?

Restriktivni sporazumi su sporazumi između učesnika na tržištu koji imaju za cilj ili posledicu značajno ograničavanje, narušavanje ili sprečavanje, konkurencije na teritoriji. Dakle, radi se o sporazumima/dogovorima između privrednih subjekata koji imaju ili mogu imati štetne efekte po konkurenciju.

Važno je imati u vidu da restriktivni sporazum ne mora nužno biti „ugovor“ zvanično potpisan između strana koje se dogovaraju – za postojanje zabranjenog sporazuma dovoljan može biti i usmeni dogovor. Dakle, restriktivni sporazum mogu biti:

- ugovori;
- pojedine odredbe ugovora;
- izričiti ili prećutni dogovori;
- usaglašene prakse učesnika na tržištu (u slučaju paralelnog ponašanja učesnika na tržištu, bez izričitog dogovora);
- odluke oblika udruživanja učesnika na tržištu (kao što su određene asocijacije privrednika).

Sporazumi između privrednih subjekata koji posluju unutar iste grupe, tj. koji se nalaze pod istim ultimativnim vlasništvom, ne predstavljaju restriktivni sporazum.

Vertikalni i horizontalni sporazumi

Osnovna podela restriktivnih sporazuma je na horizontalne i vertikalne.

Horizontalni sporazumi su sporazumi između privrednih subjekata koji posluju na istom nivou proizvodno-prodajnog lanca, tj. koji se smatraju stvarnim ili potencijalnim konkurentima. Primera radi, iz ugla Društva, horizontalni sporazumi bili bi sporazumi između Društva i drugih prodavaca medicinskih proizvoda na teritoriji.

Vertikalni sporazumi su sporazumi između privrednih subjekata koji posluju na različitim nivoima proizvodno-prodajnog lanca.

Vertikalni sporazumi: uslovi za izuzeće od zabrane

Čak i ako je određeni sporazum restriktivan, tj. ako za cilj ili posledicu ima ograničenje konkurencije na tržištu, on može izbeći zabranu primenom instituta izuzeća od zabrane. Takvo izuzeće može biti grupno (za pojedine vrste sporazuma) ili pojedinačno (kada se zahteva za konkretan sporazum).

Iz praktičnog ugla, za Društvo su najvažnija pravila za grupno izuzeće vertikalnih sporazuma, kakvi su njegovi ugovori sa proizvođačima medicinskih proizvoda. Osnovni uslov za automatsko izuzeće od zabrane takvih ugovora je da je tržišni udeo i dobavljača i Društva na relevantnom tržištu ispod 25%. Takođe, da bi bio izuzet, sporazum/ugovor ne sme da sadrži odredbe koje su apsolutno zabranjene, od kojih su najrelevantnije sledeće:

- ugovorom ne smeju da se određuju fiksne ili minimalne cene koje kupac mora da primenjuje u daljoj prodaji; ☒
- kupcu ne sme da se zabrani pasivna prodaja izvan ugovorom dodeljene teritorije; ☒
- zabrana konkurencije ne sme da bude duža od pet godina, odnosno neograničenog trajanja. ☒

S druge strane, u vertikalnom sporazumu mogu biti dozvoljena sledeća ograničenja:

- prodavac može odrediti maksimalnu ili preporučenu cenu u daljoj prodaji, pod uslovom da se na taj način ne omogućava utvrđivanje fiksnih ili minimalnih prodajnih cena; ☒
- kupcu se može zabraniti aktivna prodaja van ugovorom dodeljene teritorije; ☒
- ugovorne strane mogu dogovoriti klauzulu zabrane konkurencije čije bi trajanje bilo do pet godina. ☒

Horizontalni sporazumi: „minsko polje“ koje nalaže dodatan oprez

Učesnici na tržištu moraju posebno biti oprezni kod zaključenja horizontalnih sporazuma, tj. kod svih oblika kontakata sa konkurentima. Klasičan primer zabranjenog horizontalnog sporazuma je kartelski dogovor, u kojem učesnici dogovaraju cenu i druge uslove prodaje. U tom smislu, pod posebnom lupom su dogovori konkurenata u postupcima javnih nabavki.

Pored kartelskih sporazuma, predmet zabrane mogu biti i na izgled benignije radnje, poput razmene poslovnih informacija ili aktivnosti unutar poslovnih udruženja.

A) Nedozvoljeno dogovaranje u oblasti javnih nabavki („nameštanje tendera“)

Otkrivanje nameštenih ponuda u javnim nabavkama već godinama je u fokusu Komisije za zaštitu konkurencije. Najčešći oblici nameštanja ponuda u javnim nabavkama su:

- **Simulirana ili fiktivna ponuda** je tako osmišljena da odaje utisak prave konkurencije i predstavlja najčešći način primene nameštenih ponuda. Podrazumeva dogovor ponuđača da neki od njih podnesu ponude koje uključuju bar jedan od sledećih kriterijuma:
 - o ponuda je viša od ponude unapred određenog (dogovorenog) ponuđača;
 - o ponuda je očigledno previsoka da bi bila prihvaćena;
 - o ponuda sadrži specijalne (posebne) uslove za koje se unapred zna da su neprihvatljivi za naručioca.
- **Uzdržavanje od podnošenja ponuda** podrazumeva sporazum između učesnika na tržištu kojim se jedan ili više ponuđača, saglašavaju da se uzdrže od podnošenja ponude ili da povuku već podnetu ponudu, tako da omoguće unapred određenom ponuđaču da bude izabran na tenderu. U suštini, uzdržavanje od ponuda znači da ponuđač i ne podnosi ponudu koja treba da bude predmet finalnog razmatranja (odlučivanja).
- **Rotirajuća ponuda** podrazumeva da učesnici u nameštenoj ponudi nastavljaju sa učešćem u postupku, ali prihvataju da se smenjuju u slučaju da jedan od njih (na primer, onaj sa najnižom ponudom), bude izabran na tenderu. Načini na koji

se ugovori iz rotirajućih ponuda primenjuju su različiti. Na primer, učesnik u takvoj ponudi može izabrati da dodeli približno isti novčani iznos iz jedne grupe ugovora svakom preduzeću koje nije uspelo, ili da dodeli iznos koji je odgovarajući u odnosu na veličinu svakog preduzeća.

- **Podela tržišta** podrazumeva da ponuđači dele tržište, prihvatajući da se ne nadmeću kod određenih naručilaca ili u određenim geografskim područjima. Učesnici mogu, na primer, da dodele specifične naručioce ili kategorije naručilaca različitim preduzećima, tako da ta preduzeća ne učestvuju u nadmetanju (ili podnose samo pokrivajuću ponudu) ukoliko nisu u pitanju „njihovi” naručioc, odnosno u zaključivanju ugovora ponuđenih od strane određenih kategorija potencijalnih naručilaca koji su opredeljeni drugim preduzećima.

Okolnosti koje posebno ukazuju na da su ponude u javnim nabavkama:

- uvek isti ponuđač daje najnižu ponudu;
- određeni ponuđači učestvuju samo na određenim geografskim područjima;
- ponuđač koji se redovno javlja na tendere ne podnosi ponudu za koju se očekuje da je podnese;
- neočekivano i iznenadno povlačenje ponude;
- određeni ponuđači uvek podnose ponude ali nikad ne pobeđuju;
- dva ili više ponuđača podnose zajedničku ponudu, iako bi bar jedan od njih mogao da podnese samostalnu ponudu;
- pobjednik tendera za podizvođača angažuje jednog od ponuđača koji nisu pobjedili;
- pobjednik ne prihvata da zaključi ugovor, ali se kasnije pojavljuje kao podizvođač;
- redovni susret konkurenata neposredno pred istek roka za podnošenje ponuda.

B) Učešće u poslovnim udruženjima

U vezi sa horizontalnim sporazumima, posebnu pažnju treba obratiti na učešće u asocijacijama, poslovnim i profesionalnim udruženjima i sličnim forumima. Iako kompanije imaju legitimno pravo da budu članovi i učestvuju u radu navedenih asocijacija, ovi forumi ne smeju biti paravan za nezakonito dogovaranje između konkurenata, kao što su dogovori o cenama ili podela tržišta.

Apsolutno je zabranjeno korišćenje udruženja za sledeće aktivnosti:

- neposredno ili posredno utvrđivanje cena; ☒
- podelu tržišta, odnosno kupaca; ☒
- zabranjene dogovore u postupku javnih nabavki. ☒

S druge strane, mogu biti zabranjene sledeće aktivnosti unutar udruženja:

- razmena osetljivih poslovnih informacija (detaljnije o ovome u nastavku); ☒
- uspostavljanje standarda i sertifikacionih programa; ☒
- ograničenje/zabrana članicama udruženja da se reklamiraju. ☒

U svakom slučaju, udruženja se ne smeju koristiti za donošenje bilo kakve odluke, koja bi se smatrala protivnom propisima o konkurenciji, ako bi ista bila doneta van udruženja. Ukoliko se unutar udruženja povedu razgovori u vezi sa aktivnostima koje mogu biti protivne propisima o konkurenciji, potrebno je da predstavnik Društva odmah zatraži da se prekine takav razgovor, a u slučaju da se i pored zahteva predstavnika Društva razgovor nastavi, predstavnik Društva je dužan da napusti sastanak, kao i da zahteva da se to zapisnički konstatuje, kako se ne bi i Društvo smatralo učesnikom u nedozvoljenom sporazumu.

C) Razmena osetljivih poslovnih informacija

Bilo da se vrši posredstvom poslovnog udruženja, trećeg lica ili direktno između učesnika na tržištu, razmena osetljivih poslovnih informacija može biti u suprotnosti sa propisima o zaštiti konkurencije. Prilikom ocene da li razmena informacija predstavlja zabranjeni restriktivni sporazum, treba imati u vidu sledeće faktore:

- **Vrsta i priroda informacija koje se razmenjuju.** Učesnici na tržištu koji su konkurenti ne smeju međusobno da razmenjuju veoma osetljive informacije koje se odnose na samu prirodu predmetnog poslovanja, pogotovo informacije koje se odnose na: trenutne ili buduće cene, troškove prodaje i obima proizvodnje, kreditne ili trgovačke uslove, promotivne troškove, popuste i rabate koji se odobravaju potrošačima, informacije o potrošačima i poslovne ili strateške i marketinške planove.
- **Stepen detalja u informacijama koje se razmenjuju.** Veći stepen detalja u informacijama koje se razmenjuju stvara veću mogućnost da konkurenti predvide buduća međusobna poslovanja, kao i da u skladu sa tim prilagođavaju svoje poslovanje. Pravila koja regulišu konkurenciju ne primenjuju se na zbirne/statističke podatke na osnovu kojih nije moguće identifikovati informacije koje se odnose na pojedinačna privredna društva.
- **Referentni period koji se odnosi na informacije koje se razmenjuju.** Razmena podataka u vezi sa budućim strategijama je mnogo problematičnija nego razmena podataka o prethodnom poslovanju. Informacija o budućem ponašanju pojedinačnog učesnika na tržištu je prilično osetljiva i podaci o tome bi trebalo da ostanu u domenu poslovne tajne svakog konkretnog učesnika na tržištu. Informacije o prethodnom poslovanju (čak i kada se odnose na pojedinačnog tržišnog učesnika) uglavnom su izgubile kompetitivnu vrednost i ne mogu uticati na buduće ponašanje konkurentskih učesnika na tržištu.

- **Učestalost razmene informacija.** Učestala razmena podataka omogućava učesnicima na tržištu bolju i bržu adaptaciju svojih poslovnih politika u odnosu na strategije konkurenata, te postoji veća verovatnoća stvaranja antikompetitivnih efekata na odgovarajućem tržištu.
- **Koncentrisanost tržišta na kome posluju učesnici na tržištu koji razmenjuju informacije.** Na tržištima veće koncentrisanosti konkurentima je lakše da uspostave i primene koordinisanu aktivnost. Iz ovog razloga, sa povećanom pažnjom se ispituje razmena informacija kojom se povećava transparentnost na oligopolističkom tržištu, naročito ukoliko je zaštićeno visokim ulaznim barijerama.
- **Priroda predmetnih proizvoda.** Učesnicima na tržištu je lakše da koordiniraju aktivnosti na tržištu jedinstvenog, homogenog proizvoda nego na tržištu na kome postoje brojni zamenljivi proizvodi. Na tržištu brojnijih zamenljivih proizvoda, pristup detaljnim, osetljivim informacijama, učesnicima na tržištu verovatno neće pomoći da predvide buduće ponašanje konkurenata, zbog čega najčešće i neće voditi povećanoj koordinaciji u preduzimanju odgovarajućih aktivnosti.
- **Prednosti programa za razmenu informacija.** Prilikom procene dozvoljenosti razmene odgovarajućih informacija, uzima se u obzir i činjenica da li je razmena informacija poverljive prirode, pri čemu ova forma kooperacije između privrednih društava uvećava saznanja o odgovarajućem tržištu samo na strani prodavaca, ili ima širi javni uticaj koji se takođe odnosi i na potrošače, koji bi u tom slučaju bili u poziciji da upoređuju različite ponude, čime se povećava stepen konkurencije na tržištu.

4.6. Zloupotreba dominantnog položaja

Šta je to dominantan položaj?

Učesnici na tržištu koji imaju snažnu poziciju na tržištu mogu biti smatrati „dominantnim“ u smislu propisa o konkurenciji. Koristeći zakonsku terminologiju, „dominantan položaj ima učesnik na tržištu koji, zbog svoje tržišne snage, može da posluje na relevantnom tržištu u značajnoj meri nezavisno u odnosu na stvarne ili potencijalne konkurente, kupce, dobavljače ili potrošače“.

Zakon o zaštiti konkurencije navodi nekoliko faktora koje treba ceniti kako bi se utvrdilo da li je učesnik na tržištu dominantan. U praksi, verovatno najvažniji faktor koji ukazuje na dominantnost je tržišni udeo iznad 40%. Stoga, ukoliko postoje relevantna tržišta na kojima je tržišni udeo Društva iznad 40%, Društvo na takvim tržištima treba da postupa sa povećanim stepenom pažnje.

Važno je istaći da dominantan položaj sam po sebi nije protivan zakonu. Ono što je zabranjeno je zloupotreba dominantnog položaja, a čiji će najvažniji oblici biti opisani u nastavku.

Koji su to osnovni oblici zloupotrebe dominantnog položaja?

A) Nezakonita diskriminacija

Uopšteno posmatrano, dominantan učesnik na tržištu ne sme da diskriminiše svoje kupce. To ne znači da on mora da nudi istovetne uslove svim svojim partnerima – dominantni učesnik na tržištu može svoje kupce da razvrsta u određene kategorije, u zavisnosti od njihove veličine, nivoa proizvodno-prodajnog lanca na kojem su aktivni i drugih objektivnih kriterijuma.

Takođe, politika prodaje dominantnog učesnika na tržišta mora da bude transparentna, u smislu da je jasno na koji način je kupac svrstan u pojedinu kategoriju.

B) Nametanje ekskluziviteta

Ukoliko je učesnik na tržištu dominantan, on ne sme da svojim kupcima nameće ekskluzivitet, u smislu da se kupac obavezuje da sve svoje potrebe za određenim proizvodom zadovoljava nabavkom od dominantnog dobavljača. Ekskluzivnošću se smatra ne samo potpuna (100%) ekskluzivnost, već svaka obaveza kupca da nabavkama od dominantnog dobavljača zadovoljava više od 80% svojih potreba za datim proizvodom.

C) Rabati

Dominantan učesnik na tržištu nema potpunu slobodu kada se radi o formiranju rabatne politike. Naime, ukoliko je rabatna politika skrojena tako da kupca motiviše da sve ili pretežno sve svoje potrebe za datim proizvodom zadovolji nabavkama od dominantnog dobavljača, to za posledicu može imati faktičku ekskluzivnost. A, kao što je objašnjeno iznad, ekskluzivni ugovori dominantnih učesnika na tržištu mogu predstavljati zloupotrebu dominantnog položaja.

U slučaju da Društvo ima dominantan položaj na nekom od relevantnih tržišta, u vezi sa usklađenošću rabatne politike sa propisima o konkurenciji potrebno je konsultovati se sa pravnim savetnicima.

D) Predatorske cene (*damping*)

Ukoliko je prodavac dominantan na relevantnom tržištu, prodavanje robe ispod nabavne cene može biti u suprotnosti sa propisima o zaštiti konkurencije. U slučaju da Društvo namerava da izvrši prodaju ispod nabavne cene, potrebno je konsultovati se sa pravnim savetnicima.

E) Nedozvoljeno vezivanje prodaje („*tying*“)

Ukoliko je prodavac dominantan na relevantnom tržištu u pogledu proizvoda A, on ne može da kupca uslovljava na način da proizvod A može dobiti samo ukoliko uz njega

kupi i proizvod B. S druge strane, može biti dozvoljeno ukoliko prodavac zahteva da kupac kupi ceo asortiman proizvoda, uključujući dodatke i reagense. U pogledu detalja, potrebno je konsultovati pravnog savetnika.

F) Nedozvoljeno grupisanje proizvoda („bundling“)

Slično nedozvoljenom vezivanju prodaje, može biti zabranjeno ukoliko prodavac ima dominantan položaj na tržištu i proizvode u pogledu kojih je dominantan prodaje u „paketu“ sa proizvodima u pogledu kojih nije dominantan, a sa ciljem zatvaranja tržišta za konkurente. U slučaju „paketirane“ prodaje proizvoda, potrebno je konsultovati pravnog savetnika.

G) Odbijanje poslovne saradnje

Ukoliko je učesnik na tržištu dominantan, on nema potpunu slobodu u pogledu odbijanja poslovne saradnje sa privrednim subjektima – kupcima koji takvu saradnju zahtevaju. Ovo se odnosi i na prekid već postojeće saradnje sa kupcima. U slučaju postojanja dominantnog položaja i namere da se prekine, odnosno ne uspostavi, saradnja sa pojedinim kupcem, potrebno je konsultovati pravnog savetnika.

4.7. Nenajavljeni uviđaj („dawn raid“)

Jedno od ovlašćenja Komisije za zaštitu konkurencije (dalje: KZK), a koje KZK učestalo koristi u praksi, je sprovođenje nenajavljenog uviđaja u prostorijama učesnika na tržištu („dawn raid“). KZK sprovođenje takvog uviđaja može odrediti ako osnovano sumnja da postoji opasnost uklanjanja ili izmene dokaza koji se nalaze kod određenog učesnika na tržištu.

Nenajavljeni uviđaj se vrši putem iznenadne kontrole prostorija, odnosno podataka, isprava i stvari koje se nalaze na tom mestu, o čemu se stranka obaveštava na licu mesta (a ne unapred). U slučaju da se ovlašćena lica KZK-a pojave u prostorijama Društva sa namerom da sprovedu nenajavljeni uviđaja, potrebno je bez odlaganja:

- 1) obavestiti menadžment Društva;
- 2) obavestiti eksterne pravne savetnike (advokate) Društva;
- 3) saradivati sa ovlašćenim licima KZK-a.

Prilikom sprovođenja nenajavljenog uviđaja, službena lica KZK-a ovlašćena su da:

- uđu i pregledaju poslovne prostorije, vozila, zemljište i druge prostorije u sedištu stranke i ostalim mestima gde stranka ili treće lice obavljaju poslovne i druge aktivnosti;
- izvrše proveru poslovnih i drugih dokumenata, bez obzira na način na koji se ta dokumenta čuvaju. Ovo podrazumeva i pretragu elektronske dokumentacije i

- to ne samo pretragom po ključnim rečima (*keyword search*) koja je ugrađena u računare, već i upotrebom forenzičke opreme, koju koriste ovlašćena lica KZK;
- oduzmu, kopiraju ili skeniraju poslovnu dokumentaciju, a ukoliko zbog tehničkih razloga to nije moguće, ovlašćeno lice može oduzeti poslovnu dokumentaciju i zadržati je onoliko koliko je potrebno da se naprave kopije te dokumentacije. Kopiranje elektronske dokumentacije se može vršiti upotrebom forenzičke opreme (*Forensic IT tool*);
 - zapečate sve poslovne prostorije i poslovna dokumenta za vreme uviđaja;
 - uzmu od zastupnika stranke ili njenih zaposlenih usmene ili pismene izjave, kao i dokumenta o činjenicama koje su predmet uviđaja, a ako je neophodna pismena izjava, ovlašćeno lice mora odrediti datum do kojeg takva izjava mora biti dostavljena
 - odrede privremeno oduzimanje isprava i stvari.

Pri tome, stranke u postupku su dužne da:

- omogućće ovlašćenim licima KZK ulazak u poslovne prostorije;
- omogućće ovlašćenim licima KZK pristup poslovnoj dokumentaciji i drugim zatraženim dokumentima, bez obzira na način na koji se ta dokumenta čuvaju;
- omogućće ovlašćenim licima KZK pristup računarima i drugim elektronskim uređajima koji se nalaze u poslovnim prostorijama učesnika na tržištu, što podrazumeva davanje lozinke za rad na računarima, pristup serveru i sl.;
- postupaju u skladu sa nalogima ovlašćenih lica, koji se odnose na privremenu zabranu upotrebe računara, mobilnih telefona i drugih vidova komunikacije, privremeno blokiranje rada kompjuterske mreže i dr.;
- ovlašćenim licima pruže odgovore na pitanja u vezi sa prostorijama, stvarima i dokumentima, koji su predmet uviđaja i da na drugi način aktivno saraduju sa službenim licima KZK;
- na sve druge načine u potpunosti i aktivno saraduju sa ovlašćenim licima KZK u sprovođenju uviđaja.

Pored obaveza, stranka tokom sprovođenja nenajavljenog uviđaja ima i određena prava, i to da od službenih lica KZK zahteva:

- da se legitimišu, odnosno da pokažu svoje službene legitimacije;
- da se upozna sa predmetom postupka i razlozima za sprovođenje uviđaja, kao i da zatraži da joj se predaju Zaključak o pokretanju postupka i Zaključak o sprovođenju uviđaja;
- da prisustvuje uviđaju, da komunicira sa ovlašćenim licem KZK-a koje predvodi tim KZK-a i da daje potrebna objašnjenja u vezi sa sadržinom dokumentacije koja je predmet uviđaja;
- da dokumenta, koja predstavljaju poverljivu komunikaciju budu posebno označena i da se izdvoje iz dokumentacije koja se prikuplja u okviru nenajavljenog uviđaja;
- primerke zapisnika o sprovođenju uviđaja i spisak prikupljene dokumentacije i stvari, koja su kopirana ili privremeno oduzeta prilikom sprovođenja nenajavljenog uviđaja.

Takođe, stranka ima pravo da sprovođenju nenajavljenog uviđaja prisustvuje njen advokat. U slučaju da advokat nije prisutan u trenutku dolaska službenih lica KZK-a, sprovođenje uviđaja se neće odložiti do dolaska advokata. Službena lica KZK-a će odmah pristupiti obezbeđivanju prostorija, stvari i dokumentacije koje su predmet uviđaja. Nakon dolaska advokata, službena lica KZK-a će ga obavestiti o predmetu uviđaja i do tada preduzetim radnjama.

Komunikacija između stranke u postupku i punomoćnika/advokata koja se odnosi neposredno na postupak predstavlja privilegovanu komunikaciju, koja je zaštićena.

4.8. Rizici po Društvo usled povrede propisa o zaštiti konkurencije

Kršenje propisa o zaštiti konkurencije sa sobom može da povuče ozbiljne posledice:

- **Novčana kazna.** KZK može da učesniku na tržištu izrekne novčanu kaznu iznosu do 10% ukupnog godišnjeg prihoda tog učesnika na relevantnom tržištu.
- **Negativna referenca u postupku javnih nabavki.** Ukoliko poseduje dokaz da je ponuđač u prethodne tri godine pre objavljivanja poziva za podnošenje ponuda u postupku javne nabavke učinio povredu konkurencije, naručilac može odbiti njegovu ponudu.
- **Mera zabrane učešća u postupku javne nabavke.** Ako utvrdi da je ponuđač, odnosno zainteresovano lice povredilo konkurenciju u postupku javne nabavke, KZK takvom licu može izreći meru zabrane učešća u postupku javne nabavke u trajanju do dve godine.
- **Krivično delo.** Zaključenje restriktivnog sporazuma je i krivično delo, za koje je propisana kazna zatvora od šest meseci do pet godina i novčana kazna.
- **Ugovorni rizik.** Ugovori, odnosno njihove pojedine odredbe, koje nisu u skladu sa propisima o konkurenciji, ništave su.
- **Rizik od tužbi za naknadu štete.** Lica koja su oštećena povredom konkurencije mogu protiv odgovornog učesnika na tržištu podneti tužbu za naknadu pretrpljene štete.
- **Negativni publicitet.** Svaka povreda konkurencije po pravilu sa sobom nosi negativan publicitet po kompaniju.
- **Trošak vremena menadžmenta.** Ne manje važan trošak za kompaniju koja se nalazi pod istragom za povredu konkurencije je vreme koje menadžment, odnosno odgovarajuće službe unutar kompanije, utroše na pripremanje odbrane i druge aspekte postupka.

5. Sukob interesa

Zaposleni su dužni da uvek postupaju u najboljem interesu Društva i ne smeju pokušavati da prilikom obavljanja poslovnih aktivnosti pridobiju ličnu korist.

Do sukoba interesa dolazi kada Zaposleni ima lični ili finansijski odnos ili drugu vrstu interesa, što bi moglo da ima stvaran ili primetan uticaj na njegove odluke ili postupke suprotno interesu Društva ili kada Zaposleni koristi svoju poziciju u Društvu za ostvarivanje neke lične koristi.

Zaposleni u Društvu mora da otkrije sve slučajeve sukoba interesa svom neposrednom rukovodiocu ili menadžmentu Društva, kao i da preduzme postupke da eliminiše sve sukobe interesa. Ako zaposleni ima bilo kakvu sumnju vezano za situaciju koja može da predstavlja potencijalni sukob interesa, uvek treba da pita za savet Menadžera za usklađenost poslovanja ili pravni sektor.

6. Usklađenost sa trgovinskim sankcijama

Neke države, poput Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije, Nemačke, kao i nadnacionalne organizacije poput Evropske Unije i Ujedinjenih Nacija uvode sankcije ili druge restriktivne mere određenim državama, pravnim, fizičkim licima, raznim organizacijama i grupama.

Neusklađenost sa zakonima o trgovinskim sankcijama i embargom značajno povećava rizik po reputaciju Društva i može naškoditi važnim poslovnim odnosima sa poslovnim partnerima, koje imaju veoma visoke etičke i bezbednosne standarde.

Društvo preduzima sve raspoložive mere u cilju obezbeđivanja potpune usklađenosti sa zahtevima iz zakona o trgovinskim sankcijama, kako bi eliminisalo bilo kakvu mogućnost poslovne saradnje sa Trećim stranama, koje mogu biti podložne trgovinskim sankcijama ili embargu.

7. Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma (AML)

Pranje novca i finansiranje terorizma su krivična dela sa ekonomskim posledicama. Kao globalni problemi, njihove negativne posledice mogu biti višestruke: narušavanje stabilnosti, transparentnosti i efikasnosti finansijskog sistema, ekonomski poremećaji, ugrožavanje sprovođenja reformi, smanjenje investicija iz inostranstva i gubitak međunarodnog ugleda države.

Pranje novca predstavlja proces prikrivanja nezakonitog porekla novca ili imovine koji su stečeni izvršenjem kriminalnih aktivnosti. Kada je imovinska korist stečena izvršenjem krivičnog dela, izvršilac će pokušati da novac ili drugu imovinu koristi tako

da ne privlači pažnju nadležnih organa, pa zato vrši niz transakcija, koje služe da novac ili drugu imovinu prikažu kao zakonito stečene.

Društvo isključivo obavlja poslove koristeći novac pribavljen na legalan način iz zakonskih izvora.

Gotovinske transakcije predstavljaju povećani rizik, kada je u pitanju pranje novca i finansiranje terorizma.

Gotovinske transakcije su sve transakcije koje se obavljaju prihvatanjem ili predajom gotovine.

Gotovinske transakcije u vrednosti jednakoj ili većoj od 10.000 EUR (ili odgovarajućoj vrednosti u drugoj valuti) su zabranjene i ne smeju biti ni prihvaćene, niti izvršene od strane Društva ili zaposlenog u Društvu.

Granica vrednosti za gotovinske transakcije se odnosi na planiranu ukupnu transakciju.

Zabranjeno je (namerno) strukturisanje (razdvajanje) gotovinskih plaćanja (aktivno ili pasivno) na manje iznose (tzv. "smurfing").

8. Zaštita podataka o ličnosti

Prilikom obrade i korišćenja ličnih podataka, poštovanje privatnosti predstavlja ozbiljnu brigu i Društvo pridaje izuzetno veliki značaj zaštiti takvih podataka.

Zaštita osnovnih prava i sloboda fizičkih lica, a posebno njihovog prava na zaštitu podataka o ličnosti predstavlja jedno od najvažnijih načela Društva.

U cilju obezbeđenja usklađenosti sa odredbama primenjivih zakona o zaštiti ličnih podataka, a posebno Zakona o zaštiti podataka o ličnosti RS i Opšte Uredbe o zaštiti podataka o ličnosti (GDPR), Društvo je preduzelo odgovarajuće tehničke i organizacione mere u vidu primene najnovijih tehnologija za zaštitu podataka o ličnosti.

9. Posledice kršenja odredaba

Kršenje odredaba ove Politike od strane zaposlenih može rezultirati disciplinskim merama, koje mogu rezultirati i prestankom radnog odnosa, a sve u zavisnosti od težine učinjene povrede odredaba, odnosno posledica koje su nastupile.

Takođe, Društvo može da podnese tužbu protiv Zaposlenog, koji je prekršio odredbe ove Politike. Prekršaji od strane trećih lica mogu rezultirati raskidom ugovora,

prijavama nadzornim organima ili policiji, kao i građanskim tužbama od strane Društva protiv strane koja je izvršila prekršaj.

U zavisnosti od prirode i težine utvrđene povrede odredaba, ako se te povrede dokažu, to može imati ozbiljne pravne posledice, uključujući:

1. Novčane kazne i kazne zatvora za prekršioce;
2. Novčane kazne za Društva i njegove predstavnike koji su umešani u slučaj;
3. Mere preduzete u skladu sa zakonom o radu i potencijalno pokretanje sudskog postupka za naknadu štete od strane Društva u odnosu na Zaposlenog ili treća lica koja su štetu prouzrokovala.

10. Praćenje usklađenosti poslovanja

Praćenje usklađenosti poslovanja se postiže kroz sledeće radnje:

- Periodične analize rizika po pitanju usklađenosti poslovanja;
- Izveštaji i upisi u odgovarajući registar (Registar donacija i Sponzorstva i sl.);
- Godišnje konfirmacije zaposlenih na pozicijama sa povećanim rizikom vezano za usklađenost poslovanja;
- Adekvatna obuka zaposlenih vezano za usklađenost poslovanja;
- Praćenje efikasnosti sistema za usklađenost poslovanja.

Obuke zaposlenih su suštinski deo podizanja svesti i izgradnje kulture prema svim pitanjima usklađenosti poslovanja, a posebno poštovanja odredaba ove Politike.

Menadžer za usklađenost poslovanja je zadužen da osigura i kontroliše da svi zaposleni adekvatno obučeni vezano za odredbe ove Politike, kao i da vodi evidenciju i čuva dokumentaciju o predmetnim obukama.

U slučaju potrebe, mogu se organizovati interne ili eksterne revizije sistema za usklađenost poslovanja.

11. Obaveza prijavljivanja

Sledeće situacije i prekršaji podležu obavezi prijavljivanja:

- Svako kršenje odredaba Politike usklađenosti poslovanja (npr. mito, korupcija, sukob interesa, karteli, pranje novca...itd.);
- Svako nedolično ponašanje koje ima uticaj na imovinu Društva (pronevera imovine) kada finansijska ili ne finansijska imovina Društva može biti ugrožena (npr. krađa, prevara, pronevera i sl.)

- Nedolična ponašanja ili situacije, koje se mogu prijaviti u skladu sa lokalnim zakonodavstvom i/ili zakonodavstvom EU (npr. kršenje Zakona o zaštiti životne sredine, kršenja Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, GDPR-a, moderno ropstvo, trgovina ljudima, prisilni i dečiji rad...).

Od svakog zaposlenog u Društvu, koji stekne saznanje o kršenju ili potencijalnom kršenju odredaba Politike o usklađenosti poslovanja ili važećih zakona se očekuje da to prijavi, odmah po saznanju, na sledeći način:

- a) Direktnom nadređenom ili direktoru društva
- b) Menadžeru za usklađenost poslovanja
- c) Slanjem email-a na adresu: compliance@magnapharmacia.rs

11.1. Zaštita podnosilaca prijave

Svaka primljena prijava o potencijalnom kršenju odredaba ove Politike će dovesti do odgovarajuće interne istrage.

Svakoj prijavi se ozbiljno pristupa, a interna istraga se sprovodi u skladu sa važećim lokalnim propisima.

Društvo zabranjuje svaki vid pretnje ili pokušaj odmazde, protiv bilo koga ko iznese ili prijavi potencijalno kršenje odredaba Politike usklađenosti poslovanja i važećih propisa, verujući da su navodi iz prijave istiniti u vreme podnošenja prijave.